

БИЗНЕС КОМПАС
РЕПУБЛИКА УЗБЕКИСТАН
юли 2019 г.

1. ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

ТЕРИТОРИЯ – 448 900 кв.км.

НАСЕЛЕНИЕ – според оценка към 2019 г. населението на Узбекистан наброява 33 254 100 души, с плътност 74 д. на кв. км.

СТОЛИЦА – гр. Ташкент с население от 2,4 милиона жители

РЕЛИГИИ - Ислям (основно сунити) – 93 %;

- Православни - 4 %;

- Други - 3%.

НАЦИОНАЛЕН ПРАЗНИК - Ден на независимостта – 1 септември

Официални празници:

- Нова година – 1 януари;

- Ден на защитника на отечеството – 14 януари;

- Международен ден на жената – 8 март;

- Навруз - 21 март;
- Ден за памет и почит – 9 май;
- Ден на учителя и наставника – 1 октомври;
- Ден на Конституцията – 8 декември.

Религиозни празници – Рамазанхаит (Уразабайрям) и Курбан хаит

ОФИЦИАЛНИ ЕЗИЦИ - държавен език е **узбекският**, като успоредно с него се използва и руски език.

НАЦИОНАЛНА ВАЛУТА

Узбекски сум (UZS). Обмяната на валута се извършва във всички обменни бюра при хотелите, както и в обменните бюра в банковите клонове. Разплащанията в друга валута, различна от узбекски сум и нейният обмен извън горевизиранияте пунктове са противозаконни и инкриминирани.

ПРЕСТЪПНОСТ И СИГУРНОСТ

Обстановката в страната е спокойна, но е целесъобразно постоянно носене на документ за самоличност. В страната е широко разпространено използването на частни автомобили, като нерегламентирани таксите, което от чуждестранните граждани следва да се осъществява със завишено внимание.

МИТНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ

От 1 януари 2018 на международните летища на Република Узбекистан се въведе системата "зелен" и "червен" коридор за преминаването на митническия контрол от физическите лица.

Всяко лице може да премине през "зеления" коридор, без да попълва митническата декларация, ако:

- внесената чуждестранна валута не надвишава еквивалента на 2000 (две хиляди) щатски долара;
- броят на внесените стоки не надвишава нормите, които са предмет на митнически плащания;
- не пренася стоки, чийто внос или износ е забранен или ограничен от закона.

Внос на валута - вносът на чуждестранна валута в Република Узбекистан се извършва без ограничения. Сума равна или ненадвишаваща равностойността на 2000 (две хиляди) щатски долара, не подлежи на писмено деклариране. Цялата сума в чуждестранна валута, надхвърляща еквивалента на 2000 (две хиляди) щатски долара, подлежи на задължително писмено деклариране при внос и износ.

Износ на валута - до 2000 щатски долара без деклариране. Над 2000 щатски долара - въз основа на митническата декларация попълнена при влизане в Република Узбекистан, като количеството налична чуждестранна валута при износ не трябва да надхвърля, нейното количество при внос.

Повече информация на сайт www.customs.uz.

ВИЗОВ РЕЖИМ

В Узбекистан за престой до 30 дни, действа безвизов режим за български граждани. За по-продължителен престой или пребиваване с цел работа се прилага националния визов режим, информация за който може да бъде получена на сайт <https://mfa.uz/ru/consular/visa/> и <https://mfa.uz/en/consular/visa/>

Поради липсата на дипломатическо представителство на Узбекистан в България, допълнителна информация и полагане на визи може да се получи в консулските служби при:

Генерално Консулство на Република Узбекистан в Истанбул

Адрес: LeventMah. LeventCad. LaleSk. 8 Beşiktaş-İstanbul

Тел.: +90 212 323 20 37; +90 212 229 00 75

Факс: +90 212 323 20 40

Уеб-сайт: uzconsulate.org.tr

Ел.поща: uzbekconsul@yahoo.com

Посолство на Република Узбекистан в Руската Федерация

Адрес: 109017 Москва, 1-Казачий переулок 11/2

Тел.: (+7499) 2300054, 2301301, 2300032

Факс: (+7499) 2300479

Уеб-сайт: www.uzembassy.ru

Ел.поща: uzkorus@mail.ru

При престой в Република Узбекистан действа административно-регистрационен режим. Чуждите граждани са задължени да се регистрират в срок от 3 дни от деня на пристигането си, с изключение на празничните и почивни дни. Регистрацията на чуждите граждани се извършва в хотелите. При частни посещения и настаняване в частни квартири, регистрацията се извършва в местните органи на МВР. Липсата на регистрация, която може да бъде поискана да бъде представена при преминаването на границата на излизане от Узбекистан, може да създаде проблем при напускането на страната и да бъде наложена висока глоба.

2. АДМИНИСТРАТИВНО ДЕЛЕНИЕ

Република Узбекистан се дели административно на 12 области (вилояти), една автономна република и един град: 1. град Ташкент; 2. Андижанска област; 3. Бухарска област; 4. Ферганска област; 5. Джизакска област; 6. Наманганска област; 7. Навойска област; 8. Кашкардаринска област; 9. Самаркандска област; 10. Сърдарянска област; 11. Сурхандаринска област; 12. Хорезамска област; 13. Ташкентска област и 14. Република Каракалпакстан.

Кратка географска информация за страната:

Република Узбекистан е разположена в Централна Азия. Общата дължина на държавната граница на Република Узбекистан е 6621 км. Граничи: на североизток с Киргизстан, на север и на северозапад с Казахстан, на запад и югозапад с Туркменистан, на изток и югоизток с Таджикистан, на юг – с Афганистан. Границата по Аралско море е около 600 км. Площта, която заемат реките и езерата е 4,92% от територията на страната. По-голямата част от територията на страната е разположена между двете най-големи реки на Узбекистан (и на цяла Централна Азия) – Сърдаря на север (с дължина 3019 км) и Амударя на юг (с дължина 2540 км). Тези реки се вливат в Аралско море. Останалите по-

големи реки в страната са Зарафшан, Чирчик, Кашкардаря и Охангарон. Аралско море (площ 66 хил. кв. м) е най-голямото езеро в Централна Азия. То навлиза в Узбекистан със своята южна част. През първата половина на 20 век режимът на Аралско море е бил устойчив. От 1961 г. нивото на Арал спада и започва да пресъхва.

Климатът в Узбекистан е изключително разнообразен. Средната температура през януари варира от +4°C до -8°C. Средната температура през юли е от 22°C до 42°C. Най-ниските температури през зимата достигат до -45°C, а най-високите през лятото до +50°C. Средно годишните валежи в равнинната част са около 90-580 мм/кв. м, а в планинските райони - 460-910 мм/кв. м. По особености на релефа територията на Узбекистан се дели на две части. По-голямата част (78,7%) се състои от равнини, останалата (21,3%) е заета от планини. Населението на страната е концентрирано основно в долините на реките. Голяма част от територията на страната се състои от пустини и степи и е непригодна за живот. В Узбекистан има малко езера, като най-голямото от тях е Аралско езеро. Най-високата точка над морското равнище е връх Хазрет Султан - 4 643 м (Хисарския хребет, Сурхандаринска област), а най-ниската – депресията Мъинбулак -12,8 м (пустинята Къзълкум). На територията на Узбекистан има над 3000 вида растения, 91 вида бозайници, 57 вида влечуги, 400 вида птици, над 40 вида риби.

Съобразно природните условия, територията на Узбекистан се подразделя на два големи района - равнинен и предпланински - планински.

Равнинната част на страната обхваща северозападните и западните райони. Ландшафтът на равнинната част е разположен на височина 100-250 м над морското равнище. Климатът е най-сух. Равнините се състоят основно от пустини. Най-големите пустини са Каракум и Къзълкум. Равнинната част се дели на три физикогеографски района: 1. Устюрт; 2. Долна Амударя; 3. Къзълкум.

Предпланинската – планинска част на страната включва в себе си югоизточните и източните ѝ територии. Тя се дели на 6 физикогеографски района: 1. Сурхандаря; 2. Кашкардаря; 3. Зарафшанска долина; 4. Мирзачул; 5. Чирчик-Ахангаранска долина; 6. Ферганска долина.

Територията на Узбекистан е сеизмична. Само през XX в. са регистрирани няколко разрушителни земетресения: Андижанско (1902 г.), Каратагско (1907 г.), Чаткалско (1949 г.), Ташкентско (1966 г.), Газлийско (1976 г. и 1984 г.).

3. ФОРМА НА УПРАВЛЕНИЕ

Република Узбекистан е унитарна държава, с президентска форма на управление.

Президент - Шавкат Миромонович **МИРЗИЙОЕВ**

Президентът на Република Узбекистан се явява държавен глава и осигурява съгласуваното функциониране и взаимодействие на органите на държавната власт. Избира се от гражданите на Република Узбекистан въз основа на всеобщо, равно и пряко изборно право, при тайно гласуване, за срок от 5 години. Последните президентски избори в Узбекистан бяха проведени на 04.12.2016 г.

Висш законодателен орган - двукамерен Парламент, съставен от:

- **Сенат** Олий Мажлис (Горна камара) - състояща се от 100 депутата, от тях 84 се избират (по шест от всяка област, от Република Каракалпакстан и от столицата

Ташкент), а 16 депутата се назначават от президента. Председател на Сената е Танзила **НАРБАЕВА**.

- **Законодателна палата** Олий Мажлис (Долна камара) - състояща се от 150 депутата. До момента 135 от местата в Долната камара са изборни, а 15 места са за представителите на Екологично движение на Узбекистан (вече преобразувано в партия, която ще се явява на избори равнопоставено с останалите 4 политически субекта). По време на новите парламентарни избори в края на текущата година всички партии в т.ч. и Екологическата, ще участват на общо основание без да имат предварително гарантирани места в парламента. Председател на Законодателната палата е Нуриджон **ИСМАИЛОВ**. Последните парламентарни избори в Узбекистан бяха проведени в два тура, съответно на 21.12.2014 г. и 04.01.2015 г.

- Жокарги Кенес (парламент Каракалпакстан) - 86 депутата;
- Кенгаши на народните депутати от областите и град Ташкент (общо за цялата страна) - 734 депутата;
- Кенгаши на народни депутати на градовете с областно подчинение (общо за цялата страна) - 806 депутата;
- Кенгаши на народните депутати от районите (общо за цялата страна) - 4494 депутата.

Понастоящем в Законодателната палата на парламента на Узбекистан са представени **пет политически партии**:

- Либерално-демократическа партия на Узбекистан;
- Народнодемократическа партия на Узбекистан;
- Политическо обединение „Миллийтикланиш“;
- Социалдемократическа партия „Адолат“;
- Екологическа партия (до януари 2019 г. обществена организация „Екологично движение на Узбекистан“).

Изпълнителната власт се осъществява от Кабинет на Министрите на Република Узбекистан. Той се състои от министър-председател, заместници на министър-председателя, министри, председатели на държавни комитети и премиера на Република Каракалпакстан.

Състав на кабинета:

Министър-председател – Абдулла Нигматович **АРИПОВ**

Заместници на министър-председателя:

- Ачилбай Жуманиязович **РАМАТОВ** - първи заместник-министър председател;
- Жамшид **КУЧКАРОВ** (Министър на финансите), Азиз **АБДУХАКИМОВ**, Ельор **ГАНИЕВ** и Елмира **БАСИТХАНОВА**.

Министри:

Министър на икономиката - **ХОДЖАЕВ Ботир**

Министерство на финансите – **КУЧКАРОВ Джамшид**

Министерство на транспорта – **РАМАТОВ Ачилбай**

Министерство на енергетиката – **Султанов Алишер**

Министър на заетостта и трудовите отношения - **КУДБИЕВ Шерзод**

Министър на висшето и средното образование - **МАДЖИДОВ Ином**

Министър на народното образование –ШЕРМАТОВ Шерзод
Министър на доучилищното образование - ШИН Агрипина
Министър на здравеопазването -ШАДМАНОВ Алишер
Министър на културата -САЙФУЛЛАЕВ Бахтиёр
Министър на физическата култура и спорта - ИСРОИЛОВ Шоакрам
Министър на правосъдието - ДАВЛЕТОВ Русланбек
Министър на вътрешните работи - БОБОЖОНОВ Пулат
Министър на отбраната –КУРБАНОВ Баходир
Министър на извънредните ситуации – ХУДАЙБЕРГЕНОВ Турсинхан
Министър на външните работи - КАМИЛОВ Абдулазиз
Министър на инвестициите и външната търговия –УМУРЗАКОВ Сардор
Министър по развитие на информационните технологии и комуникации - АХМЕДХАДЖАЕВ Азим
Министър на иновационното развитие - АБДУРАХМОНОВ Иброхим
Министър на строителството - ТУХТАЕВ АбдукаххарХасанович
Министър на жилищно-комуналното обслужване - САЛИЕВ МузаффарХалдарбаевич
Министър на селското стопанство –ХОДЖАЕВ Жамшид
Министър на водното стопанство - ХАМРАЕВ Шавкат

На местно ниво изпълнителната власт се представлява от **хокимиятите** (областни, градски и районни), ръководени от хокими.

4. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Богатият минерално-суровинен потенциална Узбекистан се оценява на 3,5 трил. долара и е една от основните гаранции за икономическа и политическа независимост на страната. Страната е на първите места в света по запаси на злато, мед, уран, сребро, цинк, олово, волфрам и редки метали. По официални данни Узбекистан има запаси от 185 800 тона уран, от които 138 800 тона са „пясъчен” тип, а 47 000 тона са „черни шисти”. Страната заема 12 място по добив на природен газ в света. Най – големите находища на природен газ са в: Газли, Учкир, Шуртан, Уртабулак, Зеварди, платото Устюърт. Узбекистан изнася природен газ основно в Китай, а през 2017 г. сключи договор за износ и с РФ. В страната има находища на каменни въглища (Ангренско, Шаргунско, Байсунско и др.), кварц, антимон, мрамор (Газган, Аманкуган, Дасам, Майбулак), гранит, варовик, гипс и др.

5. ДАНЪЧНА СИСТЕМА

Всички данъци и плащания към държавния бюджет от юридическите и физически лица в страната се изчисляват и извършват в съответствие с **Данъчен кодекс**.

От 1 януари 2019 г. само юридически лица с годишен оборот (брутни приходи), който не надвишава 1 млрд. сума, ще могат да извършват т.н. **единен данъчен платеж (ЕДП)**. В същото време кръгът на данъкоплатците на ЕДП се разширява с индивидуалните предприемачи.

Платци на ЕДП са:

- юридически лица, чиито брутни приходи за данъчния период не надвишават 1 млрд. сума;

- индивидуален предприемач, на когото е възложено управлението на обикновено дружество, чиито брутни приходи от дейността за данъчния период не надвишава 1 млрд. сума;

- индивидуалните предприемачи, чиито приходи от продажбата на стоки (строителни работи, услуги) за данъчния период надвишават установената сума, но с не повече от 1 млрд. сума. Ако индивидуален предприемач изнася плодови и зеленчукови продукти или е включен в Националния регистър на електронните търговски дружества, той е длъжен да плати ЕДП, преди да постигне приходи от 1 млрд. сума;

- семейни предприятия, чиито брутни приходи за данъчния период не надвишават 1 млрд. сума;

- организации с нестопанска цел за доходи, получени от стопанска дейност, при условие че не надвишават 1 млрд. сума за данъчния период.

Базовата ставка на ЕДП е 4%, а всички данъкоплатци, които се облагат с ЕДП трябва да плащат и данък върху собствеността, данък върху земята и данък върху водоползването. Те също така ще могат да плащат данък добавена стойност на доброволна основа.

Обща данъчна система:

Корпоративен данък:

- за търговските банки - 20%;

- за други юридически лица (с някои изключения) - 12%.

- за юридически лица, произвеждащи цимент (клинкер) и полиетиленови гранули - 20%.

- за мобилните оператори - 20%.

Данъчна ставка върху дохода под формата на *дивиденди и лихви* - 5% (за нерезиденти данъчната ставка върху дивидентите и лихвите е 10%).

Данък добавена стойност

„Стандартен ДДС“

От 1 януари 2019 г. за предприятия с оборот над 3 млрд. сума се въвежда ДДС в размер на 20% с право на данъчен кредит.

"Опростен ДДС"

От 1 януари 2019 г. за предприятия с оборот от 1 млрд. до 3 млрд. сума се въвежда опростена процедура за изчисляване и плащане на данък добавена стойност с различни ставки - за индустриалците 7%, търговията 6%, строителството 8%, а за кетъринг и хотели 10%, но без право на данъчен кредит.

От юли 2019 г. обаче системата беше променена, опростения ДДС беше премахнат и ставката остана 20% за всички субекти с оборот над 1 млрд. сум.

Данък върху доходите на физическите лица

Единна ставка - 12%.

Едно социално плащане

- за бюджетни организации и държавни предприятия, както и за юридически лица с държавно участие в уставния капитал от 50 или повече процента; юридически лица в уставния капитал на които 50% или повече принадлежат на юридически лица с държавен дял от 50% или повече - 25%;

- за останалите платци - 12%.

В Узбекистан се начисляват още акциз (по списък и ставки на подакцизните продукти), данък върху собствеността, данък върху земята, данък върху водоползването и др.

6. ТРАНСПОРТ И ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

В Узбекистан са развити всички съвременни видове транспорт с изключение на морския.

Общата дължина на автомобилните пътища в страната е 184 000 км. От тях 42 654 км. са магистрални пътища за общо ползване, в т.ч. 3 979 км. международни пътища и 14 069 км. с републиканско значение. През територията на Република Узбекистан преминават 20 международни транспортни коридора.

Общата развърната дължина на основните ЖП линии възлиза на около 4200 км, от тях 950 км са електрифицирани. Оператор на железопътната мрежа в страната е железопътната компания на Република Узбекистан ГАЖК „Узбекистонтемирйуллари“. Основната ѝ дейност е: транспортиране на товари; превоз на пътници; ремонт и техническо обслужване на ЖП вагони; обслужване и обновление на локомотивния и вагонен парк и изграждане и поддръжка на ЖП инфраструктурата.

Въздушните съобщения на Узбекистан се осъществяват от държавната авиокомпания „Узбекистонхавойуллари“. Тя изпълнява редовни полети до 46 дестинации в Северна Америка, Европа, Близкия и Средния Изток, Югоизточна и Централна Азия, 25 дестинации в страните от ОНД и по 11 направления за вътрешни полети.

През периода януари-декември 2018 г. всички видове транспорт са превозили 1 209.0 млн. тона товари, което е 5.6% повече спрямо януари-декември 2017 година. В същото време товароборотът възлиза на 70,6 млрд. т-км, или 5,7% повече от 2017 година.

При превоза на стоки сред всички видове транспорт доминира автомобилният транспорт (1068.2 млн. тона). 72,4 милиона тона петрол и газ са транспортирани по тръбопроводи, 68,4 милиона тона товари са превозени с железопътен транспорт. Най-малък показател за превоза на стоки е регистриран от въздушния транспорт - 13.1 хил. тона.

Между Република България и Република Узбекистан не функционира пряка редовна въздушна линия. Пътуванията с въздушен транспорт между двете страни се осъществяват с транзитно преминаване през Истанбул или Москва.

7. ОСНОВНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ НА УЗБЕКИСТАН ЗА 2018г.

Обемът на **брутния вътрешен продукт** (БВП) на Узбекистан през 2018 г. възлиза на 407,5 трилиона сума (48,6 млрд. долара). Това, според Държавния комитет по статистика е с 5,1% повече в сравнение с 2017 година. БВП на глава от населението е 12,3 млн. сума (1,5 хил. долара). Най-голям принос за растежа на БВП имат промишлеността и строителството, които се увеличават съответно с 10.6% и 9.9% спрямо предходната

година. Положителната динамика в индустрията се дължи главно на нарастването на добавената стойност на минната промишленост и разработването на нови кариери. Най-малък принос за растежа на БВП имат селското стопанство, рибарството и горското стопанство. Тези сектори са нараснали само с 0,3%. През 2018 г. най-високи темпове на растеж на **Брутния регионален продукт (БРП)** са регистрирани в град Ташкент 8,1%, Андижан 12,1% и Ташкентска област 6,4%. Най-слаб ръст в сравнение с републиканското ниво (105.1%) е установен в регионите Самарканд – 0.7%, Кашкадаря 1.0%, Сурхандаря 1.0% и Сърдаря 2.1%.

Инфлацията в страната през 2018 г. се оценява на 14,3%.

През периода средното увеличение на цената на хляба от брашно I клас е 69.0%, от брашно премиум клас - 55.9%, брашното I клас (вкл. от внос) е поскъпнало с 15.4%, а премиум клас с 10.2%. Оризът е поскъпнал с 62,5%. Говеждото месо се е повишило с 26.9%, агнешкото с 24.6%, мляното месо с 16.9%, рибата и консервите с 30,4%. От млечните продукти млякото е поскъпнало с 18.0%, сметаната с 16.9%, изварата с 14.3%, кефира и киселото мляко с 10.7%. Промените в цените на плодовете и зеленчуците през 2018 г. се характеризират с месечния си ръст от януари до април, последван от спад от май до август и подновяване на растежа през септември 2018 г., което се дължи до голяма степен на неравномерното насищане на вътрешния пазар със селскостопански продукти поради сезонните тенденции. Плодовете нараснаха с 10.8%, зеленчуците с 19.9%, картофите поевтиняха с 27.8%. Лидерството в растежа на цените през изминалата година отбеляза зелето - 2.4 пъти и морковите - 1.9 пъти. Потребителските цени за тухли са се увеличили с 1.5 пъти през 2018 г., циментът с 21.7%, дървеният материал с 9%.

От януари до декември 2018 г. предприятията в Узбекистан са произвели **промишлена продукция** на стойност 228.9 трилиона сум, като темпът на растеж в сравнение с 2017 година възлиза на 14.4%.

Общото количество **продукти (услуги) от селското стопанство, горското стопанство и рибарството** за януари-декември 2018 г. възлизат на 199 537,4 млрд. сума, или ръст от 0,3%.

За развитие на икономиката и социалната сфера на Република Узбекистан през 2018 г. от всички източници на финансиране са инвестирани 107333.0 млрд. сума в основен капитал (доларов еквивалент - \$ 13.3 млрд.), или 18.1% ръст в сравнение с 2017 г.

Важен фактор за постигане на високи темпове на растеж на **инвестициите** в дълготрайни активи през текущата година бяха големите проекти, включени в Държавната програма за развитие, а именно: изграждането на Шуртанскигазохимичен завод за производство на синтетични течни горива на основата на пречистен метан; развитие на находищата от групата Кандим с изграждането на съвременен завод за преработка на газ, както и находищата Каузак и Шади в района на Бухара; разработване на находища и добив на въгледороди на териториите на инвестиционния блок Гисар и област Устюрт в Кашкадаринска област; изграждане на нова топло-електрическа централа с обща мощност 900 MW в района на Туракурган; изграждане на две комбинирани инсталации с мощност 230-280 MW в ТЕЦ Тахиаташ; изграждане на втора комбинирана газова турбина с мощност 450 MW в ТЕЦ Навои; изграждане на комплекс за производство на поливинилхлорид, сода каустик и метанолв „Навоиазот” АД.

Според Държавния комитет на Република Узбекистан за подпомагане на **приватизираните предприятия** и развитието на конкуренцията, през януари-декември 2018 г. са приватизирани 835 предприятия и обекти. Най-голям брой обекти са приватизирани в област Ташкент - 133 обекта (15,9% от общия брой на приватизираните обекти в републиката), Ферганска област - 84 обекта (10,1%) и Република Каракалпакстан - 74 обекта (8,9%) Сурхандарска област - 73 обекта (8,7%), Кашкадарьинска област - 69 обекта (8,2%), Андижански район - 66 обекта (8,0%).

През 2018 г. са създадени 48.9 хил. нови **малки предприятия и микрофирми**, което е с 28.2% повече в сравнение с 2017 година. Най-голям е броят на малките предприятия и микрофирмите в сферата на търговията (23.9%), промишлеността (23.0%), строителството (13.0%), селското стопанство, горското стопанство и рибарството (11.4%), услугите за настаняване и хранене (8.0%), транспорт и съхранение (4.3%).

В момента **секторът на услугите** в Узбекистан е един от най-бързо развиващите се сектори на икономиката. Обхватът на дейността му е много разнообразен: от търговия и транспорт до финансиране, застраховане и посредничество. Към 1 януари 2019 г. в страната има около 323,5 хиляди активни предприятия и организации. От тях в сектора на услугите са включени повече от 213 хил. души, като в сравнение със същия период на миналата година тази цифра е нараснала с 11.4%.

През 2018 г. **външнотърговският оборот** на Узбекистан възлиза на 33 809.1 млн. долара, в т.ч. на износ - 14 253.9 млн. долара, внос - 19 555.2 млн. долара. Външнотърговското салдо е отрицателно - 5 301.3 млн. долара, в т.ч. със страните от ОНД - минус 1 846.5 млн. долара, а с други страни - минус 3 454.8 млн. долара.

Външнотърговските операции на узбекски икономически субекти се осъществяват основно с азиатски страни (52,3%), Европа (38,5%) и Америка (1,5%), които съставляват 92,3% от общия оборот.

В Узбекистан действат 17 **специални икономически зони** (СИЗ), които имат специален статут и са създадени с цел облекчаване на работата на чуждестранните инвеститори, това са: «Навои», «Ангрен», «Джизак», «Ургут», «Гиждуван», «Коканд», «Хазарасп», «Нукус-фарм», «Зомин-фарм», «Косонсой-фарм», «Сирдарё-фарм», «Бойсун-фарм», «Бустонлик-фарм», «Паркент-фарм», Свободная туристическая зона «Чарвак», «Балик ишлабчиқарувчи», «Сърдарё».

През периода януари - декември 2018 г. **средната месечна заплата** възлиза на 1 822,2 хил. сума (215 долара) и спрямо януари - декември 2017 г. е нараснала с 25,0%.

Към 1 ноември 2018 г. в Република Узбекистан функционират 78 висши **учебни заведения** (с изключение на висшите военни учебни заведения) и 20 филиала. През 2018 г. 66594 студенти са получили бакалавърска степен, от които 19105 души са се обучавали по държавна субсидия. През 2018 г. от завършилите бакалавърски програми 25 566 души са момичета. От броя на завършилите през същата година, 43,8% са получили хуманитарно образование, 10,7% социално, икономическо и правно, 28,0% производствено и техническо, 7,4% в областта на селското стопанство и управлението на водите, 4,4% в здравеопазването и социалното подпомагане, 5,6% в услугите. През учебната 2018/2019 г. в магистратурата са приети 5725 студенти, от които 27,2% (1555 души) са по държавна поръчка, 72,8% (4 170 души) на платена основа.

8. РАЗВИТИЕ НА ТЪРГОВСКО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ БЪЛГАРИЯ И УЗБЕКИСТАН

Външнотърговски стокообмен между България и Узбекистан (в хил.долара)

Година:	Стокообмен	Износ	Внос	Салдо
2008 г.	13 615	11 253	2 362	8 891
2009 г.	12 880	10 516	2 365	8 151
2010 г.	13 242	9 949	3 293	6 656
2011 г.	16 213	11 415	4 798	6 618
2012 г.	21 908	16 603	5 305	11 299
2013 г.	25 919	23 722	2 197	21 524
2014 г.	26 593	24 548	2 044	22 504
2015 г.	20 712	18 744	1 967	16 777
2016 г.	15 601	14 101	1 500	12 601
2017 г.	19 990	15 604	4 386	11 218
2018 г.	19 901	16 388	3 513	12 875

През 2018 г. взаимната търговия запази нивото си от 2017 г. от почти 20 млн. щат. дол., като положителното търговско салдо се увеличи с 1,6 млн. щат. дол. за сметка на ограничаването на узбекския износ за България.

Водещи стоки в износа на България за Узбекистан през 2018 г.

Стоки:	% дял
Медикаменти	55,8
Предавателни апарати за радиотелефония, радиотелеграфия и др.	7,4
Медицински, хирургически, зъболекарски или ветеринарни инструменти и апарати	5,6
Миялни машини за съдове, устройства за почистване и др.	2,9
Преси, гроздомелачки и аналогични машини и устройства за производство на вино, на ябълково вино, на плодови сокове или подобни напитки	4,2
Резервоари, цистерни, вани и подобни съдове за всякакви материали	1,9
Други пластмасови плочи, листа, фолио, ленти и пластини	1,5
Нефтени масла и масла от битуминозни минерали, различни от суровите; неупоменати, нито включени другаде продукти, съдържащи теглонво 70% или повече нефтени масла или масла от	1,0

битуминозни минерали, чийто основен компонент за тези продукти	
--	--

Водещи стоки в износа на Узбекистан за България през 2017 г.

Стоки:	% дял
Сурови или необработени тютюни; отпадъци от тютюн.	39,5
Тръби от мед.	27,0
Влакнести маси, получени от хартия или картон за рециклиране (отпадъци и остатъци) или от други влакнести целулозни материали.	16,0
Грозде, прясно или сушено.	7,2
Фъстъци непечени, нито претърпели друга топлинна обработка.	4,4
Минерални или химични азотни торове.	3,1
Тъкани от коприна или от отпадъци от коприна.	1,2
Спално бельо, покривки и кърпи за маса, за тоалет или за кухня.	1,0

България може да разшири своя износ за Узбекистан на широка гама стоки и услуги от областта на:

- селското стопанство – обучение на специалисти, селекция на семена за посев, технологии за производство на селскостопанска продукция с акцент на оранжерийното производство, плодни дръвчета, селскостопанска техника, производствени линии и техника за преработване, сушене и консервиране на селскостопанска продукция;

- хранително-вкусовата промишленост – обучение на специалисти, машини за производство на консервирани храни, детски храни, пюрета, млечни продукти, оборудване за винопроизводство и др.;

- фармацевтичната промишленост и медицината – лекарства, суровини, препарати и консумативи, лабораторно оборудване, обзавеждане за болници и лаборатории;

- строителните услуги и строителни материали – строителство (жилищно, пътно и железопътно), оборудване за строителството, строителни материали, битова санитария и др.;

- машиностроенето – обучение на специалисти, износ и съвместно производство на подемно-транспортни машини, електро- и мотокари, резервни части и оборудване за тях, хидравлични помпи и компоненти, електродвигатели, металорежещи, металообработващи и дървообработващи машини;

- електротехническата продукция – обучение на специалисти, износ и съвместно производство на трансформатори, акумулатори, измервателни уреди, електротехника и др. Особен интерес представлява продукцията, свързана с енергийна ефективност;

- туризма, вкл. обучение на специалисти.

Благоприятна възможност за увеличаване на износа е създаването на смесени предприятия за производство на промишлена продукция (машиностроителна, електротехническа, хранително-вкусова, енергоспестяващи продукти и технологии, алтернативни източници на електроенергия, пречиствателни съоръжения за вода и за

преработка на твърди битови отпадъци и др.), при което без мита и акцизи могат да се внасят комплектуващите части, а сглобяването им да се осъществява в Узбекистан.

Български инвестиции в Узбекистан

„Uz-Prista”- съвместно предприятие на българската компания “Prista Oil Holding” и държавните узбекски „Узнефтепродукт” и „Узбекнефтегаз”. Същата е единствен производител в страната на широк спектър технически масла и охлаждащи течности;

„Uz-PristaRecycling” съвместно българо-узбекско предприятие за рециклиране на масла, пуснато в експлоатация през 2016 г. В смесеното дружество участват българската компания „Prista Oil” и узбекското държавно акционерно дружество „Узнефтепродукт”. Предприятието е с капацитет 43 хил. тона годишно, отработени масла и възможност за производство на 30 хил. тона базови масла;

В Узбекистан са регистрирани 15 компании с българско участие - 11 са смесени предприятия, а 4 са 100% български.

Към настоящия момент няма регистрирани инвестиции на узбекски икономически субекти в България.

Туризм

Туристическите връзки между България и Узбекистан са все още слабо развити – през последните години нашата страна се посещава от около 1500 узбекски туристи. Съществува потенциал за по-активното им развитие, както по отношение на нарастване на броя на узбекските туристи в България (основно за летен туризъм на Черноморието, но и чрез активна реклама на здравно-оздравителния и спа туризъм), така и за откриване на Узбекистан като нова туристическа дестинация за българските туристи (културно-исторически туризъм, ловен туризъм).

Посещения на узбекистански туристи в България*

2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г. до 17.07
896	979	527	777	862	1097	981	812

*Визи издадени от Посолството на Република България в Ташкент.

Активизирането на двустранното българо-узбекско сътрудничество в икономическата област би могло да се осъществи чрез:

- откриване на пряка редовна въздушна линия между двете страни, която ще благоприятства и стимулира взаимните контакти на фирмено ниво между представителите на малкия и среден бизнес;

- представяне на условията за инвестиране в България и привличане на узбекски инвестиции в областта на машиностроенето, електротехническата промишленост, автомобилостроенето, преработката на селскостопанска продукция и други, с реализиране на крайния продукт на европейски и други пазари;

- развитие на междубанковото сътрудничество с цел създаване на механизъм за експортно застраховане;
- развитие на сътрудничеството в ИТ и телекомуникациите с прилагане на българския опит в защита на информацията, особено в банковата сфера;
- задълбочаване на контактите между браншови и междуетраслови организации, асоциации, холдинги и т.н;
- организиране на бизнес-форуми и на срещи с представителите на бизнеса от двете страни под егидата на търговско промишлените палати;
- стимулиране на участието на представители на бизнеса в международни изложения и панаири в двете страни, чрез реципрочно предоставяне на облекчения – безплатни щандове, безплатно настаняване и др.
- активизиране на сътрудничеството в производството и прилагането на продукцията със специално предназначения и двойна употреба.

Често срещани трудности от страна на български фирми:

Основен проблем се явявалогистиката, поради липсата на развити транспортни комуникации, което значително оскъпява нашата продукция при внасянето ѝ на узбекски пазар.

Липсата на търговски регистър и възможност за свободно получаване на правдива информация за състоянието на бизнес субектите усложнява определянето на надеждността на потенциалните узбекски партньори, с които български фирми възнамеряват да работят.

Все още митническата политика на Узбекистан остава силно протекционистична, което допълнително ограничава възможността за продажби на български стоки тук, особено в класовете – алкохол, козметика, храни.

Междуправителствена българо-узбекска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество

На 25.02.2016 г., гр. Ташкент се проведе четвъртата сесия на Междуправителствената българо-узбекска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество, на която бяха обсъдени и набелязани мерки за задълбочаване на двустранното българо-узбекистанско сътрудничество в следните области:

- взаимната търговия;
- съвместните инвестиционни проекти;
- транспорта;
- информационните технологии и комуникации;
- селското стопанство;
- научно-техническото сътрудничество;
- туризма;
- регионалното развитие и благоустройството;
- инвентаризацията на договорно-правната база;
- медицината и здравеопазването;
- опазването на околната среда;
- енергетиката.

През посочения период се проведе и българо-узбекистански бизнес-форум, който беше организиран от БТПП и Държавната агенция „Узинфоинвест“. Петата сесия на Междуправителствената българо-узбекска комисия за икономическо и научно-техническо сътрудничество е планирана за септември 2019 г. в София. Очаква се същата да бъде съпроводена с бизнес-форум.

Договорноправна база

Между България и Узбекистан са подписани следните по-важни документи:

- Споразумение за икономическо и научно-техническо сътрудничество между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан, подписано на 4 април 2007 г. в Ташкент, в сила от деня на подписването му;

- Договор между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за сътрудничество в областта на туризма, подписан на 24 юни 1998 г. в София, в сила от 14 декември 1998 г.;

- Договор между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за взаимно насърчаване и защита на инвестициите, подписан на 24 юни 1998 г. в София, в сила от 31 март 1999 г.;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за избягване на двойното данъчно облагане на доходите и на плащане на данъци върху доходите и имуществото, подписана на 24 ноември 2003 г. в София, в сила от 21 октомври 2004 г.;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за международни автомобилни превози на пътници и товари, подписана на 24 юни 1998 г. в София, в сила от 24 декември 1998 г.;

- Меморандум между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за сътрудничество в областта на транспорта, подписан на 24 юни 1998 г. в София, в сила от 27 ноември 1998 г.;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за въздушни съобщения между и отвъд техните съответни територии, подписана на 7 май 1999 г. в Ташкент, в сила от 18 октомври 1999 г.;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за международни комбинирани превози на товари, подписана на 24 ноември 2003 г. в София;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за сътрудничество в областта на железопътния транспорт, подписана на 24 ноември 2003 г. в София;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за сътрудничество в областта на информационните технологии и комуникации, подписана на 6 ноември 2008 г. в Ташкент;

- Спогодба между Правителството на Република България и Правителството на Република Узбекистан за сътрудничество в областта на охраната на правата в интелектуалната собственост, подписана на 6 ноември 2008 г. в Ташкент;

- Меморандум за намерения между Министерството на транспорта на Република България и Националната авиокомпания на Република Узбекистан

"Узбекистонхавойуллари", подписан на 25 юни 1998 г. във Варна, в сила от деня на подписването;

- Спогодба за сътрудничество в областта на туризма между Българската асоциация на туристическите агенции и Националната компания "Узбектуризъм", подписана на 23 ноември 2003 г. в София, в сила от деня на подписването;

- Споразумение за размяна на информация, маркетингови и логистични проучвания между Република България и Република Узбекистан, подписано от българска страна от директорите на БДЖ ЕАД, Параходство БМФ ЕАД и Пристанище Варна ЕАД, а от узбекска страна от председателите на ГАЖК „УзбекистонТемирйуллари” и ГАК „Узвнештранс”, подписано на 22 ноември 2003 г. в София, в сила от деня на подписването;

- Спогодба за сътрудничество между Търговско-промишлената палата на Република България и Палатата на стокопроизводителите и предприемачите на Република Узбекистан, подписана на 25 ноември 2003 г. в гр.София, в сила от деня на подписването.;

- Спогодба за сътрудничество между "Булбанк" и Националната банка за външноикономическа дейност на Република Узбекистан, подписана на 25 ноември 2003 г. в гр.София, в сила от деня на подписването;

- Меморандум за взаимно разбирателство и сътрудничество между БТПП и „Узинфоинвест” към Министерството на външноикономическите връзки, инвестициите и търговията на Р Узбекистан, подписан на 6 ноември 2008 г. в Ташкент;

- Меморандум за взаимно разбирателство и сътрудничество между БТПП и „Узинкомцентър” към Министерството на външноикономическите връзки, инвестициите и търговията на Р Узбекистан, подписан на 6 ноември 2008 г. в Ташкент;

- Меморандум за взаимно разбирателство и сътрудничество между Българската асоциация на туристическите агенции (БАТА) и Националната компания „Узбектуризъм”, подписан на 6 ноември 2008 г., Ташкент;

- Споразумение за сътрудничество между Българската търговско-промишлена палата (БТПП) и Търговско промишлената палата (ТПП) на Узбекистан, подписано на 6 ноември 2008 г. в Ташкент;

- Меморандум за сътрудничество между Изпълнителната агенция за насърчаване на малките и средните предприятия и Търговско-промишлената палата на Узбекистан, подписан на 30.09.2016 г. в Ташкент.

Полезни контакти

Официални електронни страници с информация за митническия и данъчен режим на страната, основните закони, регламентиращи външноикономическата и стопанска дейности.

Правителство на Република Узбекистан	100078, гр. Ташкент, площад „Мустакиллик” №5; Тел. (+998) 71 239-86-76, (+998) 71 239-81-14, факс (+998) 71 239-84-63 Уеб сайт: www.gov.uz
--------------------------------------	--

Парламент на Република Узбекистан	100035, гр. Ташкент, проспект „Бунедкор” №1; Тел. (+998) 71 239-85-59, (+998) 71 239-8546 Уеб сайт: www.parliament.gov.uz
Централна Банка на Република Узбекистан	100001, гр. Ташкент, проспект „Ислам Каримов” №6; Тел: (+998) 71 233-68-29, (+998) 71 233-35-09; E-mail: info@cbu.uz Уеб сайт: www.cbu.uz
Министерство на икономиката	100003, гр.Ташкент, проспект „Ислам Каримов” №45А; Тел:(+998) 71 232-64-00, (+998) 71 232-65-00, (+998) 71 232-6320; Факс: (+998) 71 2326372 Уеб сайт: www.mineconomy.uz Email: mineconomy@mmes.gov.uz
Министерство на външните работи	100029, гр. Ташкент, проспект „Ислам Каримов” № 9; Тел: (+998) 71 233-64-75; Факс: (+998) 71 239-15-17 E-mail: info@tiv.uz Уеб сайт: www.mfa.uz
Министерство на инвестициите и външната търговия	100029, гр. Ташкент, ул. “Тарас Шевченко”№1;Тел. (+998) 71 238-50-00 Факс (+998) 71 238-52-00 E-mail: secretary@mfer.uz Уеб сайт: www.mift.uz
Държавен митнически комитет	100003, гр. Ташкент, проспект „Ислам Каримов” №3; Тел. (+998) 71 120-76-10, (+998) 71 120-76-39 E-mail: info@customs.uz Уеб сайт: www.customs.uz
Държавен данъчен комитет на Република Узбекистан	100011, гр. Ташкент, ул. „Абдулла Кадири” № 13А: Тел (+998) 71 244-97-16, факс (+998) 71 244-89-12 E-mail: org@soliq.uz Уеб сайт: www.soliq.uz
Държавен комитет по статистика на Република Узбекистан	100192, гр. Ташкент, проспект „Мустакиллик”№63: Тел (+998) 71 230-81-52 E-mail: info@stat.uz Уеб сайт: www.stat.uz
Министерство на транспорта	100128, гр. Ташкент, ул. „Зульфияханум” №3; Тел. +99871 241 72 01, +99871 241 72 03, Fax: +99871 244 59 55, E-mail: info@mintrans.uz ; Уеб сайт: www.mintrans.uz

Контактна информация за местни търговско-промишлени палати, стопански камари и браншови организации.

Търговско-промишлена палата на Република Узбекистан	www.chamber.uz
---	--

ГАК "Узтекстил"	www.uzts.uz
ГАК "Узкимесаноат"	www.uzkimyosanoat.uz
АК "Узавтосаноат"	www.uzavtosanoat.uz
АО „Узшаробсаноат”	www.vinsanoat.uz
НХК "Узбекнефтегаз"	www.uzneftegaz.uz
НХК „Узбекозиковкатхолдинг”	www.oziq-ovqat.uz
Асоциация на международните спедитори на Узбекистан	www.uifa.uz
Асоциация на адвокатите в Република Узбекистан	www.advocates.uz

Информация за надеждни консултантски и юридически фирми в Узбекистан, които могат да бъдат търсени за съдействие от българския бизнес.

Консултантски фирми за пазарни проучвания и маркетинг, намиране на потенциални партньори, финансови консултации, реализация на проекти:

“Avestainvestment group”

100015, гр. Ташкент, ул. Авлиоота, 9.

Телефон: (+998 71) 150-19-99

Мобилен: (+998 90) 805-05-05

КодирНоров – съдружник

E-mail: kodir.norov@avestagroup.com

“Aykan Group”

гр. Ташкент, НБУ бизнес център, ул. Бешегач 1, 5 ет.

Телефон: (+998 71) 281-50-40

Мобилен: (+998 90) 175-80-69

ГулчехраНасирлаева – генерален директор

E-mail: info@aykan.uz ; www.aykan.uz

„MultinnovationGreen Technologies” – гр. Ташкент, Юнусабад 19/18/159

Тел: (+998 97) 700 12 96 и (+998 90) 960 12 96,

Е-мейл: info@mgt.uz

“BureauVeritas”

100070, гр. Ташкент, ул. ШотаРуставели 12, ет. 4

Телефон: (+998 71) 150-71-27

Мобилен: (+998 90) 908-02-99

Руслан Даминов – менижър развитие

E-mail: ruslan.daminov@kz.bureauveritas.com

Юристи по регистрация на фирми, представителства, регистрационни и лицензионни режими, търговски спорове:

“Grata”

100000, гр. Ташкент, ул. С. Азимова, 51-А
Тел.:+(99871) 233-2623,
Факс.:+(99871) 233-0924
E-mail: tashkent@gratanet.com; www.gratanet.com

“Council”

100047, гр. Ташкент, ул. С. Азимов, 54
Тел.:+(99871) 233-3399,
Факс.:+(99871) 232-2200
ПетрАвакян - Директор
E-mail: p.avakyan@council.uz ; www.council.uz

“Centil.Law”

100060, гр. Ташкент, ул. Т. Шевченко, 32
Тел.:+(99871) 120-4778,
Моб.:+(99890) 188-6789
ЗафарМаликов - съдружник
E-mail: zafar.m@centil.law ; www.centil.law

Одиторски услуги, проучвания, дю дилижънс:

“Baker Tilly”

100000, гр. Ташкент, площад „Х. Алимжан”, 10А
Телефон/факс: (+998 71) 237-50-39
E-mail: info@bakertillyuz.com; www.bakertillyuz.com

“PwCUzbekistan”

100000, гр. Ташкент, бизнес център „Дархан”, 4 ет.
Телефон: (+998 71) 120-61-01
Мобилен: (+998 94) 655-04-00
ОтабекМухаммадиев – генерален директор
E-mail: otabek.muhammadiyev@uz.pwc.com

Координати на Посолството на Република България в Ташкент и на СТИВ-Ташкент.

Посолство на Република България в Ташкент
гр. Ташкент, 100031, ул. „Ракатбоши” 52
Тел.: (+998 71) 256 48 88 – централа
(+998 71) 255 40 17 – консулска служба
Факс: (+998 71) 120 33 73
Дежурен телефон: (+998 90) 987 12 00
E-mail: Embassy.Tashkent@mfa.bg

Служба по търговско-икономическите въпроси - Ташкент
гр. Ташкент, 100031, ул. „Бешагач” 1
Тел. (+998 90) 948 35 81
Тел. (+998 90) 996 63 12
E-mail: d.zayakov@mi.government.bg; k.dragnev@mi.government.bg

Изготвили: Димитър Заяков и Красимир Драгнев
Ташкент, 2019 г.